

AIVOT

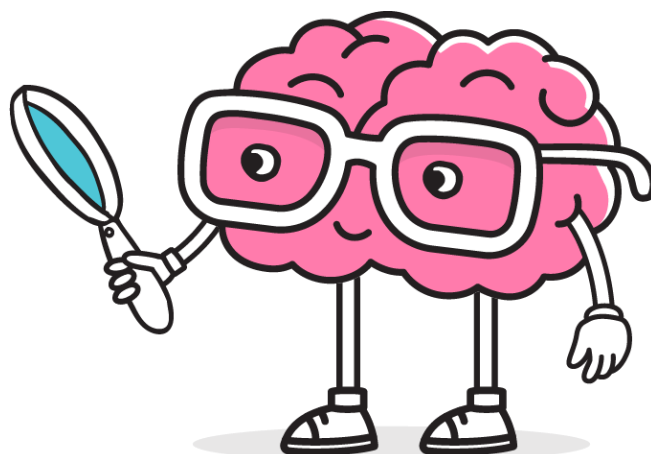
YHDESSÄ KÄYTTÖÖN

Käsitekortit - Luonnonilmiöitä

4. LUOKKA

Jaksoon liittyvät tulostettavat käsitekortit ovat tässä tiedostossa. Käsitekortteja voi hyödyntää kokonaisuuksien selittämisen tukena sekä käsitteiden opettelussa ja kertauksessa.

Käsitekortit ovat tehneet Riikka Heikkinen ja Susa Mäki-Kivistö.

luonnontiede

Tutkii luontoa ja sen ilmiöitä. Luonnontieteitä ovat fysiikka, kemia, biologia ja maantiede.

fysiikka

Luonnontiede, joka tutkii sääntöjä, joiden mukaan maailma toimii. Fysiikka tutkii esim. valoa, liikettä, sähköä tai painovoimaa.

kemia

Luonnontiede, joka tutkii aineita ja aineiden ominaisuuksia. Niitä ovat esimerkiksi kovuus, väri, haju ja myrkyllisyys.

hypoteesi

Arvio siitä, mitä mahdollisesti tulee tapahtumaan. Hypoteesi on oletus, jolla ennustetaan kokeen tapahtumia.

alkuaineet

Aineita, joista kaikki muut aineet koostuvat. Kaikki aineet ovat alkuaineita tai koostuvat niistä.

atomi

Atomi on alkuaineen pienin osa. Alkuaineet koostuvat atomeista.

yhdiste

Aine, joka koostuu kahdesta tai useammasta alkuaineesta, esim. vesi ja hiilidioksidi. Yhdisteet syntyvät kemiallisessa reaktiossa, jossa aineet muuttuvat toisiksi aineiksi.

kemiallinen reaktio

Prosessi, jossa aineet muuttuvat toisiksi aineiksi.

seos

Yhdistelmä, joka on muodostunut vähintään kahdesta eri aineesta. Seoksessa aineet ovat sekoittuneet toisiinsa. Esimerkiksi merivesi on seos, joka sisältää vettä ja siihen liuennutta suolaa.

kiinteä olomuoto

Aineen olomuoto, jossa aineella on yleensä selkeä kiinteä muoto ja siihen voi tarttua, esim. jää.

neste

Aineen olomuoto, jossa aine mukautuu aina astian muotoon ja sen pinta asettuu vaakatasoon, esim. vesi.

kaasu

Aineen olomuoto, jossa aine leviää suljetussa tilassa tasaisesti kaikkialle, vaikka sitä ei usein voikaan silmillä havaita esim. vesihöyry.

sulamis- ja kiehumispiste

Lämpötila, jossa aine muuttaa olomuotoaan. Veden sulamispiste on 0°C ja kiehumispiste 100°C.

sulaminen

Olomuodon muutos, jossa kiinteä aine muuttuu nesteeksi. Sulaminen tapahtuu, kun aine lämpenee ja saavuttaa sulamispisteensä esim. jää sulaa vedeksi.

höyrystyminen

Olomuodon muutos, jossa neste muuttuu kaasuksi. Höyrystyminen tapahtuu, kun aine lämpenee ja saavuttaa kiehumispisteensä, esim. vesi muuttuu vesihöyryksi.

tiivistyminen

Olomuodon muutos, jossa kaasu muuttuu nesteeksi. Tiivistyminen tapahtuu, kun kaasu viilenee, esim. vesihöyry muuttuu vedeksi.

jähmettyminen

Olomuodon muutos, jossa neste muuttuu kiinteäksi aineeksi. Jähmettyminen tapahtuu, kun neste viilenee, esim. vesi muuttuu jääksi.

pohjavesi

Vesi, joka on maanpinnan alapuolella.

ilmakehä

Ilmasta koostuva kaasukerros, joka ympäröi maapalloa.

kasvihuoneilmiö

Luonnonilmiö, joka pitää maapallon lämpötilan elämiselle sopivana. Kasvihuoneilmiössä osa auringon säteilystä jää lämpönä maapallon pinnalle.

meteori

Maan ilmakehään osuvan pienen kiven aiheuttama valoilmio eli tähdenlento.

satelliitti

Laite, jolla tutkitaan maapalloa ja avaruutta. Satelliitti kiertää maapalloa kiertoradalla.

sää

Alueen lämpötila, sade ja tuuli yhdessä. Sää voi vaihdella nopeasti.

myrsky

Kova tuuli. Myrskyssä tuulennopeus ylittää 21 m/s.

sumu

Sääilmiö, jossa ilmassa leijuu pieniä vesipisaroita. Sumu on ikään kuin maanpinnalla oleva pilvi.

palaminen

Kemiallinen reaktio, jossa palava aine reagoi hapen kanssa.

häkä

Väritön ja hajuton kaasu, joka on ihmiselle vaarallista. Häkää syntyy esim. kun puu ei pala kunnolla.

palohälytin

Laite, joka havaitsee alkavan palon ja ilmoittaa siitä. Palohälytin on pakollinen kaikkiin asuntoihin.

